

arallegim

JOAQUIM ARMENGOL

Recordo una entrevista en què el crític alemany Marcel Reich-Ranicki, l'anomenat Papa de la literatura alemanya,

deia que, en cap cas, res podria fer que llegís un nou llibre de Peter Handke, el titllava de bluf tediós i soporífer. L'odi era mutu: només cal tenir present com Handke retrata el crític a *La doctrina del Sainte-Victoire*, com un "gos principal" assassí: "Sí, davant meu, darrere de la tanca, hi havia un gos gran -un tipus de mastí- en el qual de seguida vaig reconèixer el meu enemic". I quan els ulls dels dos es troben: "Aleshores reconeixíem qui érem i només podríem ser enemics mortals per sempre". Bé, més enllà de filies i fòbies, Peter Handke s'ha acabat convertint en una mena d'escriptor marginal, maleït o de culte experimental. Penso que res ha canviat, si més no amb la seva última obra, *La lladre de fruita* o *Viatge d'anada a l'interior del país* (Alianza).

De vegades, quan un llibre sembla avorrit mirem de disculpar-lo dient que com que tracta de mostrar el buit i la insignificança de la vida -suposem-, la forma narrativa emprada ha d'arrossegar aquesta abúlia, si bé amb aquest raonament també podem pensar que només tenim en compte el lector comú, amb els prejudicis que això implica, i aquesta és una visió que de cap manera ens permet gaudir o comprendre obres de caire experimental. I *La lladre de fruita* no té res de comuna i convencional, tot el contrari, és una novel·la que reclama l'energia d'un lector perseverant i exigent. Ara bé, ¿cal suposar per això que és un llibre bo?

Gran exploració del llenguatge

Seria una quimera intentar resumir la trama de la novel·la perquè és tan confusa com el vagareig de la ment quan un passeja pel món. Tanmateix, la novel·la relata tres dies en la vida de l'Alexia a través d'un narrador observador que fixa la seva mirada tant

CHRISTIAN HARTMANN / REUTERS

En l'abadia de ningú

en la natura i els seus elements com en l'humà. És un narrador que dialoga i reflexiona amb ell mateix mentre la ment flueix per la matèria com si el temps, de fet, ben just existís. És una travessia introspectiva i de descoberta del món contemporani que l'Alexia viu a través dels ulls d'un altre: el narrador. Tres dies de camí per buscar la mare i que fan transitar la noia o el narrador per la Picardia francesa, la Vall de l'Oise, l'altiplà de Vexin, París i els seus suburbis. El resultat d'aquest deambular, d'aquest divagar, és retornar-nos una mirada irònica i atenta del món contemporani amb totes les seves misèries, il·lustrar-nos com vivim a través d'uns personatges ambigus i sense psicologia, que van a la deriva per un

LA LLADRE DE FRUITA
PETER HANDKE
ALIANZA
TRADUCCIÓ D'ANNA MONTANÉ I KÁTIA PAGO
368 PÀG. / 20,90 €

món de desigualtats, guerres, indifferència, de destrucció de l'entorn, d'abandonament dels fills per part dels pares, d'aïllament, soledat i deshumanització. Tot plegat és inquietant i confús perquè, malgrat la bellesa d'alguns paratges i la joventut de l'Alexia, sempre hi ha l'ombra de la mort voltant, el contrapès d'un to crepuscular, bíblic, que fa ressaltar l'aclaparadora idea que el nostre temps és finit i se'n acaba. Un temps, el d'aquest segle XXI, que ens aboca a la buidor, a la banalitat i a la insignificança. ¿Lluitar per un món desencantat i sense avenir? I no obstant això cal viure, moure's.

Crec, però, que l'autèntica protagonista de la novel·la és l'escriptura i la magnífica exploració del llen-

guatge. Un desplegament de recursos estilístics sorprenents: girs narratius, col·loquialismes, matisos dialectals o regionals, ús de paraules en altres llengües... També hi abunden les reflexions, els referents literaris i les picades d'ullet a la pròpia obra de Peter Handke. Tot plegat és un gran joc de perícia descriptiva, d'una prosa que acaba embolcallant un lector desconcertat, perquè el text no deixa de produir una constant estranyesa, fins i tot diria que alguns fragments estan al caire de la incomprensió o de la bromada. En tot cas, per respondre a la pregunta oberta cito unes paraules del mateix Handke: "Els bons llibres són aquells per als quals no cal tenir paciència, sinó que la paciència sorgeix en llegir-los".

Aleksandr Kuprín, mestre de Dovlàtov

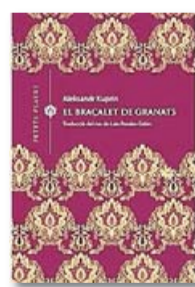
XÈNIA DYAKONOVA

Deia Serguei Dovlàtov en una carta: "M'agrada la literatura que es remunta a les històries que s'explicaven a la

vora del foc neandertal. A aquells que les inventaven se'ls eximia de treballar i de fer la guerra. M'agrada Kuprín. Tolstoi és millor, esclar, però Kuprín és més singular". A banda d'això, Dovlàtov solia dir que aspirava a ser un escriptor de la talla de Kuprín. Voler ser un Tolstoi, un Dostoievski o un Txékhov li devia semblar grotesc, i el que més admirava de Kuprín era la seva poderosa capacitat narrativa. Actualment, als ulls de la crítica i dels lectors, Kuprín és el germà petit dels grans clàssics de la literatura russa, però no se'l tracta amb condescendència, sinó amb l'afecte que correspon a un benjamí. El fet que gairebé cada any a Rússia surtin

pel·lícules o sèries basades en els llibres de Kuprín n'és una prova.

Igual que Dovlàtov, Aleksandr Kuprín (1870-1938) comença escrivint poesia, exerceix, entre molts altres oficis, de periodista i reporter, i finalment es dedica a escriure contes i novel·les. El 1909 s'inicia la publicació periòdica de la novel·la *El femer*, una representació crua i detallada de la vida de les prostitutes i dels homes que se n'aprofiten. Kuprín rep un munt de cartes, la majoria anònimes, en què els lectors l'acusen de cultivar la pornografia, de corrompre la joventut i de difamar la naturalesa masculina. Kuprín s'indigna, convençut que aquests paladins de la moral, mentrestant, "s'entreguen a tots els pecats de Sodoma i Gomorra". El que més el fereix, però, és el judici del seu idolatrat Tolstoi, que titlla l'obra de "bruta, grollera i prescindible". Per restablir la seva reputació o per demostrar-se a si mateix

EL BRAÇALET DE GRANATS
ALEKSANDR KUPRÍN
VIENA
TRADUCCIÓ DE LAIA PERALES GALÁN
124 PÀG. / 14 €

que pot adoptar una perspectiva diferent, Kuprín escriu *El braçalet de granats*, un conte llarg de to líric que presenta dos personatges masculins capaços dels sentiments més nobles: el jove Jeltkov, que s'enamora desesperadament de la princesa Vera però sap mantenir-se'n a distància, i el príncep Vassili, el marit de la Vera, que s'apiada de Jeltkov. Quan el relat es va publicar, el 1911, Antonín Ladinski, autor popular de novel·les històriques, va dir a Kuprín que la seva nova obra tenia un argument inversemblant. "I què és versemblant? Només el menjar i el beure i tot allò que no té poesia", va replicar l'autor. Alguns testimonis asseguruen que Kuprín no podia tolerar l'ofensa i va desafiar Ladinski a un duel. Sigui com sigui, és un fet que Kuprín es considerava un escriptor realista i creia que, com a tal, havia de ser fidel a la veritat més enllà de les aparences trivials. A més, afirmava que *El braçalet de granats*

estava basat en una història viscuda, i només el desenllaç era una concessió a la fantasia.

En aquesta narració desigual hi ha passatges en què la veritat i la poesia es troben amb més naturalitat que mai. Per exemple, la conversa imprevisible entre la Vera i l'Anna, la seva germana. Hi ha un moment en què l'Anna diu: "A Crimea, a Mishkor, l'estiu passat vaig fer un descobriment extraordinari. Saps quin olor fa l'aigua del mar en temps de marejada? Imagina-t'ho: de marduixí". Kuprín li ha fet heretar el seu olfacte esmoladíssim, que dona una gran sensualitat a la seva prosa. Una acàcia fa olor de caramel; una noia, de síndria i de llet acabada de muntar; el rebedor d'un club on està a punt de celebrar-se un ball, de fred, de pólvora i de guants de pell de cabra. Tot això, i un cavall que es diu Oneguín, són coses que passen als relats de Kuprín: tant de bo algú en faci una bona antologia.